

ACC. N:R **M. 10553**: 1-4.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Joh. Gjöqvist*
 Härad: *Västra* Adress: *Lövåsa, Hultsjö*
 Socken: *Hultsjö m. fl.* Berättat av: _____
 Uppteckningsår: *1947* Född år *1883* i *Hultsjö*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

All "gå" med stjärnan"

s. 1-4.

N. M. spec. 193.

ATT GÅ MED STJÄRNAN.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I denna fråga kan tyvärr ej ge några särskilt värdefulla upplysningar.

TY seden att gå med stjärna har ju knappast förekommit på min trakt, och om det någon gång kunde förekomma var det efter jul eller mellan jul och nyår, före jul förekom aldrig seden utan möjligen vid någon fäst, liksom förekom inte heller att någon särskild stjärngång mellan jul och nyår utan i samband med någon fäst, och vid sådana fäster förekom även s.k. Staffansjungning. Och den seden varade i varje fall endast under slutet av 1800 talet. Och när det någon gång gick så var det då utan stjärna, och liksom var det endast ungdomen som gingo, och de gingo inte bara i sin egen by, utan även i flera andra byar, inte heller har jag hört att någon särskild sång förekom utan sjöngs det så var det banligen bara s.k. "bondskrål". Och inte heller har jag hört talas om vem som infört seden, eller hur gammal den är varken på min ort eller trakterna omkring.

Min Far talade visserligen om att pojkar i hans ungdom var ute och gick i byarna och sjöngo mellan jul och nyår, men jag kan ej påminna mig att han talade om någon som bar någon stjärna. Min Far var nämligen född den 28 maj 1853 i Bäckaby.

Om nu seden att gå med stjärna kan sättas i något samband med seden att gå

ACC. NR M. 10553:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Lusse" den 13 desember, den seden är av mycket gammalt datum, men även den seden börjar nu att så gott som på att gå bort, och vem som infört denna sed har jag ej heller inte hört berättas om. Och de personer som härvid uppträdde voro både äldre ungdomar samt även barn nästadels i skolåldern, och voro vanligtvis utklädda och tillspökade på alla möjliga sätt, bland annat i hemgjorda maskor, vilka vanligtvis voro gjorda av näver /björkbark/, dels av papper med påklustrat långt skägg av lintågor. Vidare gjordes hål för näsa och mun samt för ögonen i en större papperspåse vilken krängdes över huvudet på den som skulle bära masken. Det kunde även hända att det kliptes ett stort hål i botten på en stor säck för huvudet, samt ett hål i vardera kanten för armarna, denna säck krängdes sedan utanpå den vanliga klädseln, och för det mesta var den personen utrustad med en säck på ryggen, i vilken de hoptigga gåvorna uppsamlades, och vanligen hade han en stor grov käpp som han stödde sig vid, och om det som det vanligen var fallet voro många i sällskapet föreställda alltid den gamle att vara husfar för en stor familj med de många ungarna att tugga födan till, och ofta fanns någon i sällskapet som hade ett dragspel med sig, och då föregav han sig att han spelade för pengar. En sådan "Lussetillställning" var undertecknad med om år 1907 i Svenarums socken och de pengar som vi spelade ihop den kvällen, hade vi en liten "hippa" på den

påföljande lördagskvällen. De som uppträdde eller gingo kadjades för "Lussegubbar"

och åldern varierade från 5 - 10 åringar upp till 30 åringar, och voro både poj-

kar och flickor, samt representerade så gott som alla yrken. Och vad nykterheten betr

beträffar liksom upträdandet i allmänhet var mycket dåligt, och vad nykterheten

beträffar, så kunde det till och med hända att någon av de uppträdande blev så

berusad att han till och med kunde bli liggande någonstans.

Någon eller några stjärnors bärande under "Lussegången" förekom inte.

I stugorna voro de uppträdande "Lussegubbarna" inte alltid sedda med blida ögon,

ty vanligen uppträdde de bryskt och ovärdat, vilket gjorde att "Lusse-

gubbarna" ankomst ogillades av de flästa, och inte minst av de frireligiösa per-

sonerna.

För att återgå till "Stjärnan" så förekommer stjärngossar och även flickor med

brinnande ljus på huvudet, samt även med brinnande ljus i händerna, men detta

förekommer då vanligen vid fäster och dyligt såväl före som efter Jul. De uppträ-

dande äro då för det mesta yngre personer, pojkarna brukar då vanligen bära stjärnor

på huvudet, flickorna däremot bära ljusen på huvudet. Någon särskild sed att gå med

stjärna har för övrigt mig veterligt aldrig förekommit på min trakt.

Ej heller har jag hört berättas om att det gått omkring och sjungits med tända

- 8 -

ACC. NR M. 10553: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gran i händerna. Något mera i denna fråga har jag inte att upplysa om.

Med tack för gånga året, tillönskas ett gott NYTT år.

Lönåsa Hultsjö 1 Desember 1947

Joh. Sjöquist.